

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, VIII. ker., Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY

KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, VIII. kerület, Szentkirályi-utca 28.

Br. HORNIG KÁROLY

bíboros-püspök 1840—1917.

A magyar kath. köznevelés méltán mondhatja a maga halottjának is báró Hornig Károly bíboros-püspököt. Lelkünk mélységes gyászt érez elhunytá fölött. A keresztény szellemű magyar nemzeti kultúra egyik erős oszlopa dült ki a bíboros főpásztor elhunytával. Teljesen objektív jellemzést olvastunk egyéniségéről az «Alkotmány» XXII. évf. 41. sz. vezetőcikkének e soraiban: «Ismerte korának szellemét és tudományát, sohasem volt vissza valamitől csak azért, mert az modern, mégis elméjének és gondolkozásának egész rendszere az egyházi hiten és felfogáson épült fel.»

Mikor a nyolevanes években és a kilencevenes évek elején a kozmopolita irányzat a magyar oktatás terén a haladást és fejlődést szinte megbénító erőszakossággal teljesen aláadni törekedett a hitfelekezeti iskolák tekintélyét és intézményeink értékének mesterséges elhomályosításával már-már a halálharang kongása volt hallható a hitvallásos iskolák és intézetek fölött: egy lelkes, elszánt csoportja a keresztény szellemű nemzeti köznevelésnek azon buzgólkodott, hogy tudással felfegyverkezve a küzdőtérre lépjen és beigazolja azt, hogy a hitvallásos iskolák ma is megbízható tényezői a nemzeti kultúra haladásának és fejlődésének. És amit ellenségei országos szólammokkal tőle elvitatni törekednek, mindazt a tények megdönthetetlen erejével igazolja és ezzel az országos közvélemény ítéletét hívja bizonyossá, hogy miként közel ezer éven keresztül a magyar nemzet szellemi életének és haladásának megbízható és becsült otthonai voltak a magyar hitvallásos iskolák, azonképen az újabb ezredévben is jogosan részt kérnek és kívánnak a nemzetnevelő- és oktató munkából. Meggyőződésük volt, hogy a magyar nemzet jövő élete, boldogulása függ attól, hogy azok az iskolák, melyek számuknál fogva is hivatva vannak arra, hogy vezető tényezői legyenek a

köznevelésnek, erre a hivatásra ősi jogon nemcsak illetékesek, hanem kötelezve is vannak és minden tekintetben megfelelni tudnak és akarnak is hivatásuknak. És e kötelességből kifolyólag a kor színvonalára törekszenek emelni a magyar hitvallásos iskolákat minden fokozaton. A haladás, a fejlődés nemesak az ugynevezett liberális szellemű pedagógia sajátja, hanem szükségképeni lényege eredeténél fogva a keresztény pedagógiának. «Elmenvén tanítsatok minden népeket és nemzeteket»... Elismerték, hogy hitvallásos iskoláinkkal szemben a haladó kor több igényt támasztott. Ezeknek az igényeknek kielégítéséhez az iskolák, intézetek belső és külső szervezetének modern reformja vált szükségessé. Érezték az illetékes hatóságok is, hogy a XIX. század joggal többet, életrevalóbbat, a gyakorlati élet igényeinek kielégítésében intenzívebb nevelő és oktató munkát követel minden hazai iskolától s így a túlsúlyban levő kath. iskoláktól elsősorban. És itt kapcsolódik a nemzeti köznevelés nagyfontosságú reformmunkájába az elhunyt bíboros-püspök, midőn a kath. magyar iskolaügy fejlesztésére és ezzel védelmére a legkritikusabb időkben a küzdők élére áll és tekintélyt kölcsönző lelki erejével vezetője, irányítója lesz a magyar kath. iskolaügy újjászületésének.

A millenium ünnepi között — a liberális lapok akkori ítélete szerint is — legszebb, leghatásosabb, a nemzet kulturális emelkedését illetőleg a legértékesebb volt a Hornig báró püspök védőelnöksége alatt lefolyt I. magyar katolikus tanügyi kongresszus. A magyar neveléstörténelem lapjain minden időre megvan örökítve e kongresszus jelentősége, értéke. E kongresszus megalkotta a magyar kath. tanítók országos egyesülését, szervezte az Országos Kath. Tanügyi Tanácsot, mely azóta állandóan azon dolgozik, hogy a magyar kath. iskolák a modern igényeknek megfelelően fejlődjenek és munkájuk az intenzív nemzetnevelő- és oktató munka legyen. Ma már nem beszélhet senki a kortól elmaradt kath. tanítóképzésről, népiskoláról, polgári iskoláról, felsőleányiskoláról. E kongresszus nyitott ajtót továbbá az 1913. évi tör-

vennyel szervezett államsegélynek a hitfelekezeti tanítók fizetésének kiegészítésére. És csak a törvényhozáson mulik, hogy e fizetéskiegészítés nem oly mérvű, hogy a hitfelekezeti tanítók az állami tanítókkal mindenben egyenlő anyagi elbánásban részesülhessenek. Az illetékes egyházi tényezők később a tanítóképzők, polgári iskolák és felsőleányiskolák részére is kieszközölték az állami segélyt. Hogy mindez, mily mértékben segítette és segíti elő a magyar köznevelés emelkedését, azt bizonyítani fölösleges, csak arra utalunk, hogy a róm. kath. iskolákkal együtt a nemzetiségi vidéken működő g. kath. iskolák is hozzájutottak az állami segélyhez és ezzel kifejezetten tényezőivé váltak a magyar nemzeti államot kiépítő nemzetnevelő munkának.

Mar a millenaris kath. tanügyi kongresszuson maga az elnöklő püspök szívére köti a kath. tanítósnak, hogy a magyar nyelvet szeretettel és lelkes buzgósággal tanítsák azok, akik nem magyar anyanyelvű vidéken működnek és személyesen elnökölt azon a szakosztályülésen, amelyen a magyar beszéd sikeres tanításának módszereiről tárgyaltak a kath. tanítók. És a kath. egyház kilencszázados évfordulóján, 1900-ban tartott II. kath. tanügyi kongresszuson ismételtén is tárgyalásra tűzette ki ezt a fontos kérdést.

Mindezekért az Országos Kath. Tanügyi Tanács a magyar kath. köznevelés munkásainak hódolatos részvétet fejezte ki a veszprémi főkapitánynak a bíboros-püspök elhunytá fölött és gondoskodni fog arról, hogy a nagy halott emléke méltó tisztelettel és kegyelettel örökíttessék meg a halás utókor számára. Szíve, lelke nemes volt. Akarata nem habozott cselekedni, ha azzal hazájának és egyházának javára szolgálhatott.

Ember Károly.

Arany János.

Születésének 100-ik évfordulójához.

Írta: *Kováts János.*

A múlt évszázadban a legegyszerűbb magyar nép három nagy költővel ajándékozta meg a magyar hazát.

Petőfi Sándor, Tompa Mihály és Arany János neve a magyar nemzeti költészetnek mindenkoron nagy dicsősége, igazi büszkesége marad. A három költő élete és költői alkotásuk a magyar népbe buzgó öserőt: a haza és a faj szeretetét, a mérsékelt és józan életet, a vallásosságot, a mélyes ember szeretetét, a legtisztább családi életet s a szülőkért való rajongást példázta.

Mindháromjuk élete és működése a magyar fajban rejlő s ebből bőven buzgó tiszta kulturális forrás erejét mutatja. A magyar együtt fejlődött az európai nagy nemzetekkel: az ősi, tiszta magyar erkölcs és érzelm konzerválódott, nem zárta el magát az emberiség kulturális, politikai, közgazdasági és társadalmi fejlődésétől. A magyar mindazt átvette a Nyugattól, amit a kor átvenni parancsolt: de amit átvett, azt is magyar lelkéhez és vérehez hasonította.

A magyar költészetben Petőfi az igazi magyar lírát teremtette meg. Ennek a líranak volt a kifejezője Tompa és ugyanezt tette Arany is. A magyar költői nyelv legnagyobb mestere azonban már szélesebb és gazdagabb érből merített, mert a lírán kívül népnemzeti irányban művelte az eposzt és a balladát is.

Az egyszerű magyar népből kimagasló három nagy szellem kortárs és barát volt.

Amde míg *Petőfi* „üstökös” volt, aki lángolva futotta végig pályáját, hogy a tűz és vérlángolás közepette nyomtalanul tűnjék el és oszoljon fel a nemzet föllángolásának tetőfokán a haza földjében, addig *Tompa*, a lelkész, költészete a lélek belső szemléződését, sokszor kínzó vergődését rajzolja. *Arany János* sok tekintetben Petőfi is volt, Tompa is volt — és mégis több volt, mint két költőtársa együttvéve. Sok volt benne, ami a két nagy pályatársból hiányzott. Különösen a műgondban és a költői tárgyak megválasztásában volt nagyobb és változatosabb. Rendkívüli erővel, gazdag változatú színekkel és a lángolás minden fokozatában megszólaló nyelve egyben a leggazdagabb szókincessel bíró költőnké tette, annyira, hogy a szokincs gazdagsága tekintetében egyenesen Shakespeare-rel mérhetjük össze.

Bizonyára sokan vagyunk, akik nem csupán most, születésének 100-ik évfordulójáról való megemlékezés ünnepi óráiban, de ezelőtt is a magyar lélek, a magyar nemzeti műveltség, a magyar szellem és a magyar erkölcsi felfogás kieszosodását és a legszebb, legkifejezőbb s legkötelesebb formában való megjelenését láttuk Arany költészetében.

A vidéki jegyző, majd tanár, mint ember igaz és egyszerű volt s mint író és hivatalnok is kötelességének teljesítésével tűnik ki. Igazi tanítólélek. Bár nem hagyott maga után pedagógiai műveket és költői alkotásaiban sem igen találkozunk pedagógiai vonatkozásokkal, mégis élete és költészete egyaránt példázta, hogy milyennek kell lenni a magyar nép tanítójának. Egyik méltatója, Gyulai Pál méltán mondta róla, hogy családjának és barátainak áldozta szíve és nemzetének elméje kincsét, magának csak aggodalmait s önelégületlenségét tartva. Részt akart venni abban a küzdelemben, mely újjá szülte a magyar irodalmi és politikai életet, s midőn minden veszni látszott, vigasztalan. Éleszteni óhajtott a megtiport nemzetét, föltárva dicső multját, megzendítve üldözött nyelve bájait s a művészet nagyszerű alkotásaiban mintegy megtestesítve még meg nem tört szellemét.

Ez volt Arany élete célja.

Ki nem ismerné el, hogy így Arany nemzetének egyik legnagyobb tanítója, nevelője volt: aki nem csupán az iskolában tanította a magyar nyelvet, érzést és szellemet, hanem azon kívül is, ameddig a magyar szó és írás eljuthatott!

Tanításaiban legkedvesebb témája volt az, hogy a magyar ember nyelvének, lelkének, erkölcsi felfogásának és érzelmeit kifejező verselésének a *régi magyar népi költészet*en kell alapulni és, hogy a magyar haza összességének úgy, mint minden egyesének is egy *magasabb nemzeti irányban* kell felolvasnia. Ezt más szóval úgy mondhatjuk, hogy Arany óhajta szerint a magyar nemzet kulturáját és gondolkodását a tiszta, magasabb magyar nemzeti irány elérésére kell fejleszteni.

Aranynek az új magyar történelem is igazat ad. Nem volt csalóka, költői ábrándja, hogy a magyar

nép őrizte meg legtisztábban és legnagyobb erővel a régi magyar faji sajátosságokat, azokat a vonásokat, amelyek ennek a hazának elfoglalására, az állami, társadalmi és vallási rend megalapozására és a haza és az alkotmányos szabadság fenntartására képesítették. A szabadságharc, az ezt követő idő s a mostani évek roppant küzdelmei, mind Arany adnak igazat, hogy t. i. az öntudatra ébredt nemzetet a nemzet őserőit eredeti tisztaságában legjobban megőrző nép szelleméből, hagyományaiból, történelméből és költészetéből kell tovább buzdítani.

Nem is feledjük el a magyar lélek e tündöklő kifejezőjének az életét és költészetét. Mi, a magyar nép nevelői, különösen is hívek maradunk Arany tanításaihoz, kivált fősen híveink: *a magyar nép nemzeti elem fejlesztéséhez.*

Ne hagyjuk említés nélkül Arany mely válaszoságát.

Tompának Aranyhoz írt utolsó levelének ezek voltak a végső szavai: — A lélek él, találkozunk! Arany forrón szeretett leánya sírkövére viszont e sorokat vésette, amelyek lelkének és költészetének hű kifejezői:

Midőn a roncsolt anyagon
Diadalmas lelked megállt:
S megnézve bátran a halált,
Hittél, reménnyel gazdagon,
Indult nem földi utakon,
Egy volt közös, szent vigaszunk:
A LÉLEK ÉL: találkozunk.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Foerster Frigyes Vilmos könyvei. Fr. W. Foersternek, a kiváló német egyetemi tanárnak jelentősége ránk, katolikus nevelőkre elsősorban pedagógiai nézeteinek történetében van. Fiatalabb éveiben a vallás nélküli szabadgondolkodó, úgynevezett etikai nevelés lelkes és kitünő tollú védője volt. Midőn azonban jobban megismerte az életet és a gyakorlati neveléssel is megpróbálkozott, meggyőződött a merőben erkölcsi nevelés elégtelenségéről és fokról-fokra fölismeri a kereszténységnek, sőt protestáns létére a katolikus egyháznak nagy nevelő értékét. Azóta szigorú bírója a vallástalan nevelés modern irányainak és teljes tudású szószólója a keresztény, sőt katolikus nevelésnek; állásfoglalása megfélebbhezhetetlen, mert jól ismeri amaz irányzatoknak minden elvét és érvét. Másrészt hatékonyabb keresztény nevelés számára értékesíti a modern pedagógia minden jóra való gondolatát. Miképpen kell az erkölcsi elveket gyümölcsözőleg beleplántálni a gyermeki lélekbe; erre ad rendkívül értékes utasításokat nagyszámú könyvei majd mind egyikében. Nagyszabású, alapvető munkái közül kettő magyar nyelven is megjelent. Ezek egyike: *A nemzeti élet etikája és pedagógiája* (ára 2 korona), másika pedig: *Élet és jellem* (ára 3 korona 20 fillér). A katolikus nevelők számára szinte nélkülözhetetlen könyvek megrendelhetők a *Szent-István-Társulatnál*.

A *Kis Pajtás* legújabb száma az irtalmas szeretetnek hősi példáit állítja kis olvasói elé ebben a szigorú harmadik háborús télben. A bevezető szent Vincéről, a szegények atyjáról, *Krónikás nagyapó* szent Szalonikáról, a tatárjárás melegsívű fehér galambjáról mond meghatározó legendát. *Braneczky József* a hadiárvákról ír hangulatos költeményt.

Ezt példázza *Kozma Imre* kedves története: Balaton mellől. *Gombos Albin* izgalmas ifjúsági regénye Hajas Mukiról és *G. Miklós Ilona* leányregénye a szegény Halászok Marikájáról harmonikus egészíti ki a tanulságos és hangulatos számot. Egész évi előfizetés — 20 szám — 4 korona. A kiadóhivatal kívánatra szívesen küld mutatványszámot. Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VII., Damjanich-utca 50. sz. alatt van.

TÁJÉKOZTATÓ.

Kivonatok a szatmári egyházmegye j. évi III. számú körleveléből. I. Rendtartási Szabályzat kath. tanító (nő) képzőintézetek számára. A Kath. Tanügyi Tanács a nm. magyar püspöki kartól nyert megbízás folytán elkészítette a latin és görögsertartású kath. tanító(nő)képző intézetek Rendtartási Szabályzatát. A nyert utasítás értelmében alapul az állami Rendtartási Szabályzatot vette s ahhoz alkalmazkodott azon elv megvalósítása végett, hogy a hazai tanítóképzés lehetőleg egységes alapon történjen. Azonban ezen elv érvényesítése mellett is kath. nevelési szellem hatja át ezt a szabályzatot. Némely tekintetben bővebb e Rendtartási Szabályzat az államinál; így különösen a hittanár működési köre és a tanárok fegyelmi ügyei tüzetesen ki vannak domborítva; továbbá a szerzetesnők által fenntartott tanítóképző-intézetekre vonatkozólag egyes fejezetekbe oly rendelkezések állítottak be, amelyek a szerzetesnők rendi szabályainak megfelelnek; egyúttal körvonalaztatott a szerzetesrendi tanítóképző-intézeteket fenntartó szerzetesház főnöknőjének és a tanítóképző-intézet igazgatójának jogköre. Egyéb változtatások és bővítések is eszközöltettek, amelyek tökéletesítésére válnak e szabályzatnak.

E Rendtartási Szabályzat elfogadásával és életbe léptetésével az egyes kath. tanító(nő)képző intézetekben eddig használt Rendtartás hatályon kívül helyeztetett s ezentúl minden kath. tanító(nő)képző-intézetre, akár élvez államsegélyt, akár nem, a nm. püspöki kar jóváhagyásának keltezésétől ez a Rendtartási Szabályzat irányadó.

A Rendtartási Szabályzat ára 5 korona. Megrendelhető a Szent-István-Társulatnál, Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28.

II. Az elemi iskolai VI. osztályú fiútanulók bejelentése. Utalással az 57.729/1914. szám alatt kelt válaszó- és közoktatásügyi miniszteri rendelettel kiadott, az elemi népiskolák VI. osztályában tartandó záróvizsgálatokra vonatkozó utasítás 19. §-ára (lásd Egyházmegyei Körlevelek 1914. 87. l.) és az 1915. évi VI. körlevelben 704. szám alatt közölt rendelkezésre, felhívom az elemi iskolák igazgatóit, hogy február 16. napjáig jelentsék be a VI. osztálybeli fiútanulók számát és pedig egyszerűsített végett a kerületi tanfelügyelő esperesekhez. A kerületi tanfelügyelők pedig, mint az egyházhatalóság megbízottjai, az adatokat együttesen közöljék az illetékes kir. tanfelügyelőkkel.

A kimutatásba fölveendő az a kath. iskola is, amelyben a jelen tanév folyamán nincs VI. osztályú tanuló.

A szükséges végbizonyítvány-lapok számát a kerületi tanfelügyelők az egyházmegyei hivatalnak március 31-ig jelentsék be.

HIREK.

Kitüntetés. A király Őfelsége *Boross Ferenc* rom. kath. tanítót buzgó működésének méltó jutalmául a koronás arany érdemkeresztrel a legkegyelmesebben kitüntette. A királyi magas kitüntetés a magyar tanítói karnak egyik kiválóan tevékeny tagját érte, ami általános örömet fakaszt a tanítói szívekben.

A kath. tanító- és tanítónőképzők részletes tanmenete. Az Országos Kath. Tanügyi Tanács a következő körlevelet intézte a hazai kath. tanító- és tanítónőképzőkhöz:

A nagymélt. püspöki karnak következő határozata kapcsán: 3651/1916. szám. «Az Országos Kath. Tanügyi Tanácsnak november hó 6-án hoztam intézett javaslatát az állami tanítóképezdek részére kiadott részletes tanmenetnek a rom. kath. képezdek számára való átdolgozása és pótlása ügyében előterjesztettem a nagyméltóságú püspöki kar tagjainak, akik a november hó 15-én és 16-án tartott értekezletből megbízzák a Kath. Tanügyi Tanácsot, hogy a rom. kath. tanító- és tanítónőképző-intézetek tantestületeinek meghallgatásával az állami tanmenetben szükségesnek vagy kívánatosnak látszó változtatásokat és pótlásokat földolgozza és külön fizetben kinyomatva a püspöki kar elé terjessze meghíralás és kötelező előírás végett.» Budapestén, 1916. december 19. *Csernoch János* bibornok-hercegprímás. Tisztelettel felkérjük t. Cimet, méltóztassék a vezetése alatt álló tanító(nő)képző-intézet igen tisztelt tanártestületének részletekre kiterjedő véleményét és javaslatát az Országos Kath. Tanügyi Tanács elnökségének Budapest, VIII., Szentkirályi-utca 28a. sz. f. évi május hó 1-ig beküldeni. *Részletekre kiterjedő javaslatokat kérünk: I. Tanmenet* a m. kir. állami elemi népiskolai tanító- és tanítónőképző-intézetek számára: I. Rész. *a)* összes pedagógiai tárgyak beosztására, valamint a gyakorlati tanítások előírására, *b)* a magyar nyelv és irodalom I—IV. oszt. anyagának beosztására és a kötelező olvasmányok, szemelvények előírására; *c)* a német nyelv és irodalom, *d)* történelem I—III. oszt., *e)* és a magyar alkotmánytan anyagának beosztására, valamint a kötelezően előírt olvasmányok szemelvények, előírására, továbbá: a földrajz, természetrajz, természettan, mennyiségtan, egészségtan, gazdaságtan, ének és zene, rajz, kézmunka, testgyakorlat és játék beosztására. II. *Tanmenet* a m. kir. állami elemi népiskolai tanító- és tanítónőképző-intézetekkel kapcsolatos gyakorló elemi népiskolák számára. II. Rész. III. *Utasítás* a m. kir. állami elemi népiskolai tanító- és tanítónőképző-

intézetek tanszerbeli és könyvtári felszereléséhez, különösen *a)* tanári könyvtár, *b)* tanári szakkönyvtár, *c)* osztálykönyvtárak (I—IV. osztály), *d)* ifjúsági (önképzőkör) könyvtár, *e)* népiskolai ifjúsági könyvtár anyagára nézve. *Megjegyzés:* E munkálathoz 1912. évben 3717. szám alatt a nagymélt. püspöki kar által kiadott kath. elemi tanító- és tanítónőképző tanterve veendő alapul. Budapest, 1917. január hó. Hazafias tisztelettel: *dr. Giesswein Sándor* s. k., egyházi elnök, *Ember Károly* lovag s. k., világi elnök.

Halálozás. *Mayer Lajos*, pápai rom. kath. elemi iskolai tanító, életének 41-ik, buzgó működésének 16-ik évében, folyó hó 13-án hosszas szenvedés után elhunyt. Az ö. v. f. n.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEL.

M. J. 1. Tájékozódás végett intézzen kérdést az illetékes kir. tanfelügyelőséghez. 2. Lapunk a Tájékoztatóban közölte a rendelet intézkedéseit. Azoknak megfelelően járjon el. — **G. V.** Kérlembe a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól. Kérlemben hivatkozzék az erdőgazgatóság levelére és azt másolatban csatolja is mint mellékletet. 2. Azt tudjuk, igen. Intézzén kérdést az ügyvezetőséghez. 3. A költőzködes költségeit kérje a fenntartó erdőkinestartól. Lehet, hogy megkapja. — **P. S.** Azt írja, hogy 8 hold földjét az iskolaszék berbe adta, meg mielőtt állását elfoglalta volna. A pályázatban nem volt szó arról, hogy a föld berbe van adva. Válaszunk ez: A földhöz önnök joga van, mert a díjvel és a pályázat azt önnök adja. A Rendtartási szabályzat értelmében az ilyen földeket a tanító, mint hasonlóvezető nélkül az iskolaszék berbe nem adhatja, ha berbe adta, a bérlet azonnal megszűnik, amint azt ön, a tulajdonos a választás és kinevezés törvényes erejével birtokba vette. Értelmezze a bérlet, hogy ön a szerződést nem hajlandó elfogadni, a földet birtokba veszi. A további teendőkre nézve kérjen utasítást az illetékes egyházi főtanfelügyelőségtől. — **Sch. I.** Hegybánya. Az állását nem hagyhatja el. — **P. I. 1.** Mert beteg, azért nem következik, hogy azonnal kényszer-nyugdíjazással elmozdítsák állásáról. Az egyházi főhatóságtól kérlembe a 6—7 havi szabadságot. Csatolja az orvosi bizonyítványt. A szabadságolás módjait a kath. népiskolai Rendtartási Szabályzat részletesen meghatározza. Tekintettel, hogy férje a harcstéren eltűnt és két gyermekét nevelni tanítói fizetéséből, forduljon támogatásért az Orsz. Kath. Tanügyi Tanács elnökségéhez és kérje, hogy a hadhivonult kath. tanítók javára szolgáló összegből önt segélyben részesítse. A beküldendő kérvényt a pléb. iszsz. elnök ur hivatalból láttatassa. — **B. I. 1.** Megsürgöttük az elintéztést. 2. Utólagosan alig állapítanak meg 1893. előtti időre személyi pótlékokat. **Sz. F.** Felsőmicsnye. Beérkezett. Közzétettük. Mindenkor készséggel adunk helyet a gyakorlatilag is értékes közleményeknek. — **T. Z.** Megsürgöttük az elintéztést.

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK.

A pályázati hirdetéseknel minden szó egyszeri közlési díja 6 fillér.

Esztergomi érseki megye.

Tomekpusztai (Pozsonym.) tanítói állomásra pályázat hirdettetik márc. 1-ig. Község pénztárából 120 kor. Iskolalárét jövedelme 36 kor. a többi korszerinti államsegély. 10 méter tűzifa, melyből a tanterem is fűtendő. Két szoba stb. Kérvények iskolaszék címére Burszentgyörgyre küldendők. 141 1—1

Hugyag filiában a rom. kath. elemi népiskolánál a

tanítónői állásra pályázat hirdettetik a törvényes föltételek mellett. Kifogástalanul felszerelt pályázati kérvények márc. 4-ig küldendők be a Plébániahivatal címére, Ipolyvarbó. (Nógrádm.) 142 1—1

A **kőhidgyarmati** rom. kath. tanítónői állásra márc. 10-iki lejárattal pályázat hirdettetik. Törvényes javadalom a községtől és államsegélyből. *Iskolaszék.* 147 1—1

A **magyarfalvai** (Pozsonym.) rom. kath. osztálytanítói állomásra pályázat hirdettetik. Fizetése az 1913. évi

XVI. t. c. magyar-tanítói helyben. idő márc.

A borlához orvagy nőfizetés: esetleg a

Heves pályázati fizetésül 125 kor. jelöli ki bániahiv.

A zárjövédelméből 2. Határidő Varga I. A cs a kántor községtől ritva és és stóla német.

Dom hirdette 1000 kor. éléskam föld, h Választ gonálás pályáz h keres a (Trencs)

A r III. sor hirdette hitközség pincéb ségtől kor. k ből sz osztály körme teendő végezn vedele Tanító sület

XVI. t.-cz. szerint jár. Lakása egy szoba; tanítási nyelv magyar-tót. Pályázhatnak a tanítónők is. Posta, vasút helyben. A kérvények az iskolaszékre címzendők. Határidő márc. 11. 149 1—1

Egri érseki megye.

A borsodszemerei (u. p. Szihalom) róm. kath. iskolához orgonálásban és énekben is lehetőleg jártas férfivagy nősegédtanítót keresünk ideiglenes kíségetőnek. Fizetés: államsegéllyel együtt havi 80 kor., egy szoba, esetleg a kántori stóla és misedíj. *Iskolaszéki elnök.* 154 1—1

Hevesi róm. kath. iskolaszék helyettes tanítói állásra pályázatot hirdet. Pályázhat tanító, vagy tanítónő is. Fizetésül biztosít az iskolaszék tanév végéig havonként 125 koronát. Az állás azonnal elfoglalható. Iskolaszék jelöli ki a vezetendő osztályt. Pályázat küldendő: Plébániahivatal, Hevesm. 153 1—1

Győri püspöki megye.

A zárányi kántortanítói állásra pályázatot hirdetek. Jövedelme: 1200 kor., 4 $\frac{1}{2}$ kat. hold szántó, közös erdőből 2 résznyi illeték és lakás. Azonfelül kántori díjak. Határidő 1917. márc. 20. Az állás azonnal elfoglalandó. *Varga István* iskolaszéki elnök. 82 3—3

A császárkőbányai (Mosonm.) róm. kath. iskolaszék a kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelem a községtől 900 kor., lakbér 240 kor., 2 öl tűzifa fölparitva és kerti illetmény. A templom pénztárából 150 K és stóla-jövedelem, a többi államsegély. Nyelv magyar-német. *A róm. kath. iskolaszék.* 145 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Dombelvi (Trencsénm.) kántortanítói állásra pályázat hirdettek febr. 18-ig. 1200 korona készfizetés meg átlag 1000 kor. kántori mellékes. Két szobás lakás, konyha, éléskamra, pince és melléképületek. Két hold szántó-föld, hozzá kert és legelő. Tót nyelv ismerete szükséges. Választás febr. 22-én délelőtt 11 órakor próba ének-orgonálással. Személyes megjelenés nem díjaztatik. Nők is pályázhatnak. *R. kath. iskolaszék.* 87 3—3

A bossánnepródi iskolaszék helyettes tanítót (nőt) keres az ottani iskola vezetésére. Alsómotesci plébánia (Trencsénm.). 155 1—1

Pécsi egyházmegye.

A majsi (Baranyam.) róm. kath. elemi népiskolánál a III. sorsz. tanítói állásra f. év. márc. hó 15-ig pályázat hirdettek. Javadalom: I. Természetbeni járandóság: hitközségtől két szoba, előszoba, konyha, kamara és pincéből álló lakás; II. Kézipénzjárandóság: hitközségtől évi 100 korona havi előleges részletekben és 20 kor. kertilletmény-váltság. A többi fizetés államsegélyből szolgálati évek szerint Kötelességei: 1. a rábizandó osztályt oktatni, az iskolás gyermekeket szent. misére és körmenetekre felvezetni s reájok felügyelni; 2. kántori teendőkben díjtalanul segédkezni, azokat esetleg önállóan végezni, mely esetben a háború alatt a kántori stóla-jövedelem őt illeti; 3. a «Pécs egyházmegyei Róm. Kath. Tanítóegyesület»-be, mint rendes tag belépni s az egyesület alapszabályainak magát alávetni. Nők is pályáz-

hatnak. Kántoriakban járatosak előnyben részesülnek. Kellően felszerelt folyamodványok a majsi rk. plébániahivatal címére küldendők. *Riedlinger Dezső* plébános, isk. gond. elnök. 138 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

A toranádaskai róm. kath. tanítói állás betöltésére azonnal pályázatot hirdetek. Pályázati határidő márc. 1. Kérvények iskolaszéki elnökhöz küldendők. A törvény által előírt jövedelmen kívül van lakása és nagy kertje. Ünnepe- és vasárnaponként a délutáni litániát és október havában a Rózsafüzér ájtatosságát a néppel végzi, vallástant tanít. *Bódvasszilás, Szilbert Lajos*, iskolaszéki elnök. 150 1—1

A debrődi róm. kath. iskolaszék helyettes tanítót keres. Tanítónők, óvónők is pályázhatnak. Fizetés havi 100 korona a szorgalmi időre és két szoba, konyha, tűzifa. Kántoriakhoz értők részére stóla-jövedelem. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények *Gedeon Miklós* plébános címére Debrődre (posta: Jászó, (Abaúj-T.-m.)) küldendők. 152 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Káloz (Fejérm.) községhez tartozó Nagyhorcsók pusztai róm. kath. jellegű uradalmi, osztatlan, elemi iskolához helyettes tanítót vagy tanítónőt keresünk. Díjazás havi 100 kor., butorozott szoba, fűtés, világítás. Kérvények Gazdasági Jóságintézettséghez Nagyhorcsók, u. p. Sárbogárd, (Fejérm.) küldendők. 130 2—2

Szepesi püspöki megye.

Az erdődkai róm. kath. II. tanítói állására febr. 20-ig pályázat hirdettek. Fizetés törvényszerű. Tót nyelv ismerete szükséges. Óvónők is pályázhatnak. *Iskolaszék.* 107 2—2

A szepesapolczai róm. kath. elemi II-ik helyettes kántortanítói állásra pályázat hirdettek. Fizetés törvényes. A hadbavonult kántortanító helyetteseként kötelesség az összes osztályok tanítása és az összes kántori teendők végzése. Pályázati határidő márc. 20. *Iskolaszéki elnök.* 146 1—1

Szombathelyi egyházmegye.

A barátfalvai (u. p. Szentelek, Vasm.) róm. kath. iskolához a beteg osztálytanítónak a tanév végéig való helyettesítésére nőtanító kerestetik. Fizetése havi 150 kor. és szabályszerű butorozott lakás. Pályázati határidő márc. 3. *Iskolaszék.* 151 1—1

Veszprémi egyházmegye.

Zalaszentlászlói plébániához tartozó Gyűlevész filialis község róm. kath. iskolaszéke lemondás folytán megüresedett kántori állásra pályázatot hirdet. Javadalma: két szobás lakás, melléképületek. 813 □-öl házikert, 1 kat. hold és 1025 □-öl szántó-föld, 1325 □-öl rét. Párber-buza és rozs. 2 öl tűzifa házhoz szállítva, mustkollektá. 20 kézi napszám, lélekpénz. stóla és 127.50 K községi segély: összértékben 391.38 K. Ehhez a XVI. t.-c. alapján a működési éveknek megfelelő államsegély. Pályáz-

AZ UJ KIRÁLYI PÁR ARCKÉPE

kath. iskolák számára legkésőbb a jövő iskolaévre készül el. Megrendeléseket már most elfogad a

SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 28.

hatnak kántoriak, litániák és temetések végzésére képes tanítónők is. Pályázati határidő március 1. A választás napja márc. 4. A megválasztott köteles állását azonnal elfoglalni és az egyházmegyei «Gondviselés» segélyegyletbe beletenni. Kellően felszerelt kérvények *Lesz János* plébános helyettes Zalazsentlászló címére küldendők.

140 1—1

A nemesördemici (Zalam.) róm. kath. iskolaszék egy üresedett osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Határidő febr. 27. Fizetés díjlevél szerint. *Papp Imre* plébános.

144 1—1

Padári (Zalam.) róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Javadalma: 2 szoba, konyha, kamra, faház, 6l; 7 kh. 589 □-6l kiütő szántó, 2 kh. 816 □-6l kiváló rét; 2 kh. háromszori megszántása, legeltetési jog helyett 2 kor. 3 szekér széna, borkollektíváság 60 kor., i-méltó iskoláéért 16 korona, készpénz 33 60 kor. fizetéskiegészítés 82.46 kor., stola 4 kor., 3 6l tűzifa szállítva és összevágva; lélekgabona átlag 6 mm. rozs; lélekpenz átlag 12 kor., kertmegváltás 20 kor.; államsegély 720 kor. kezdőfizetéshez. Kötelességei díjlevél szerint, az adót maga fizeti. A pályázatok felszerelve róm. kath. plébániahivatal, Nagykapornak, (Zalamegye) címre küldendők márc. 4-ig. Nők is pályázhatnak.

139 1—1

Gyömörői (Zalam.) róm. kath. iskolaszék lemondás folytán a megüresedett osztálytanítói állásra törvényes fizetéssel pályázatot hirdet. Lakása 1 butorozott szoba, megfelelő lakbérpótlékkal. Kötelességei a díjlevélben. Megválasztott tartozik a Gondviselés segélyalapba beiratkozni. Zenében jártas nők is pályázhatnak, akiknek szinte kötelességük lesz szükség esetén a kántortanítót helyettesíteni. Választás márc. 11-én, amely után az állás azonnal elfoglalandó. Személyes megjelenés előny, de nem díjaztatik. Az iskolaszék újabb pályázat kitételére való jogát fenntartja. Vasúti állomás 15 perc, vasúti gőcpont 1/2 óra a községtől. Kérvények a zalagyömörői plébánia címére kéretnek up. Ukk. Vasúti állomás Zalagöngy, vagy pedig Ukk. *Iskolaszék.*

148 1—1

Keresek okl. tanítónőt, óvónőt vagy tanítónőjelöltet, ki két elemi iskolást I. és II. osztályra lelkiismeretesen és alaposan elkészítene és velük a vizsgát sikeresen letétné. Fizetés megegyezés szerint. *Lachmann Alajos* gazdatiszt, Pusztá-Bodog, posta Nyitraudány. 121 2—2

«Imádkozzunk a békéért»

füzet gyönyörű énekeket tartalmaz a békéért. Ára: 20 fillér. A pénz előleges beküldése ellenében Szécsi néptanítónál, Domaháza, Borsodm. Tízre egyet ingyen.

143 1—1

Március 15-re

és más alkalomra írt, nagyhatású, könnyen előadható iskolai és ifjúsági szindarabok. 1. A Kárpátokban. 2. A hadi árva. 3. Rakóczy lobogója. 4. Március 15. 5. A szabadság ünnepe. 6. A honvéd. 7. Az öreg honvéd. 8. A hazaaruló. 9. Erzsébet királyné emléke. 10. Terezné nemi. 11. Elnökségség. 12. Talpra magyar! Öt szindarab 4 korona, az egész sorozat (12 szindarab) 8 korona bérmentes küldéssel. Utánvéttel 52 fillérrel drágább. Küldi: Pasztor József Bpest, I. Fehérvári-út 35. 93 3—4

Stampay

ének- és imakönyve 12 old. háborús szöveggel bővítve: kötve 70 fillér, díszes vászonban 1 korona, művészi kötésben 4—5 korona. Tízre egy ingyen. Új kotta, 40 old. ingyen, kötve 70 fillér. *Köbölkut*, Esztergom megye. 678—9

A közeledő nagyhét alkalmából,

a fűdő lelkész és tanító uraknak szíves megrendelésre ajánljuk:

- Szent keresztútjárás**, melyet a halálra ítelt, kereszttel terhelt Jézus Krisztus, Pilátus házatól a kálvária hegyére végzett. **Képekkel.**
Kemény kötésben ... .. —80
- Szent út**, vagyis azon fájdalmas útnak gyakorlása, az Úr Jézus Krisztus vállain vivén a keresztet, a kálvária hegyére. **Képekkel.**
Kemény kötésben ... .. —80
- A Szent keresztút 14 stációban.** Gyakorlati elmélkedés. **Füze** ... .. —26
- Kálvária-járás** vagyis szent keresztút, a mi Urunk Jézus Krisztus keserves kinszenvedése és halála emlékezetére. **Füze** ... .. —26
- A Krisztus Jézus vérről verítkezéséről való kis Officium**, mely a szenvedésében elmélkedő hívek lelki vigasztalására kibocsáttatott. **Füze** ... .. —20
- A Szent keresztút.** 14 állomás. Gyönyörű színnyomatban és tokban ... .. —60

Valamennyi főegyházmegyei jóváhagyással ellátva. — 20⁰⁰ engedmennyel szállítjuk.

RÓZSA KÁLMÁN ÉS NEJE

könyvkiadó és könyvnyomda r. t.

Budapest, VIII., Szentkirályi-u. 30.

HEGEDŰK.

Különböző csoportokban: **Straduari, Ruggeri, Maggini, Guarneri, Amati, Bergonci, Grancino, Pandolfi, Balestrieri, Gagliano, Gobbetti, Guadagnini, Storioni, Testori, Steiner, Thier** mesterek után kivitel szerint teljes felszerelésekkel és pedig: **Vonó. Álltató. Hangtompító. Hangolósip. Gyanta. Hurokzuzatok 3E, 2A, 2D, 1G. Nyereg és tok.** Hegeđű formában I. csoport 20 kor., II. csoport 28., III. csoport 30., IV. csoport 36., V. csoport 40., VI. csoport 44., VII. csoport 50., VIII. csoport 56., IX. csoport 60., X. csoport 70., XI. csoport 80., XII. csoport 90. Legfinomabb kivitelben 100 kor.-tól feljebb szállítja

STOWASSER cs. és királyi udv. szállító.

Az ország legnagyobb hangszergyára

vonós és fúvós hangszerekben.

BUDAPEST II., Lánchíd-u. 5.

Ajánlja továbbá az általánosan elismert elsőrendű leghíresebb **harmonium-gyártmányokat.**

Árjegyzék bármely hangszerről ingyen küldetik.

Legrégibb cég. Alapítattott 1770.